

La gramàtica del català antic

PROCEDIMENTS PER A L'EDICIÓ ELECTRÒNICA DE TEXTOS DEL CORPUS INFORMATITZAT DE TEXTOS DEL CATALÀ ANTIC Joan Torruella (modificat el 1 – 9 – 05)

Observació general: Totes les indicacions que es presenten a continuació segueixen els acords presos en la trobada dels dies 12, 13 i 14 de novembre de l'any 2003, a la Nucia. Aquesta versió és fruit de l'experiència que ha aportat l'etiquetatge de les primeres obres. No cal dir que continua oberta a tota mena de discussió i de canvis.

1. ARXIUS AMB ELS TEXTOS

Els arxius amb els textos que han de formar part del *Corpus Informatitzat de Textos Catalans Antics (dels orígens fins al segle XVI)* s'hauran de trametre en format electrònic (en *word* o en format text), revisats i seguint les pautes que es donen tot seguit:

1. Cada obra ha d'anar en un sol arxiu i cal que hi hagi un arxiu per a cada obra.
2. En principi les obres que han de formar part del corpus han de ser senceres, excepte que s'indiqui el contrari.
3. Cada arxiu ha d'anar acompanyat d'una fitxa (en un altre arxiu) amb les referències següents:

Autor:

Obra:

Any de l'original:

Any de la còpia que s'ha utilitzat per a la edició (Casos lagmanians?)

Quart de segle: (1400-1424, 1425-1449, 1450-1474, 1475-1499)

Dialecte: Oriental / Occidental / Septentrional / Balear / Central / Valencià / no el sabem.

Llengües que hi ha al text: &LT / &LL / &LA / &LC / &LO / &LF / &LI / &L? (veure l'apartat 4).

Tipus textual:

A - Prosa de ficció

B - Cròniques i obres historiogràfiques

C - Obres religioses i morals

D - Prosa cancelleresca

E - Textos administratius

F - Textos jurídics

G - Llibres de cort

H - Textos científics i tècnics

I - Epistolaris i dietaris

J - Poesia

Referències de l'edició: Autor, Títol, Ciutat, editorial, any...

Persona responsable de l'edició o la transcripció: Nom, telèfon, correu electrònic i adreça.

Quan s'enviïn els arxius amb el text i la seva fitxa corresponent, és convenient enviar també fotocòpia de l'original (almenys de les primeres pàgines i de les més complexes), per tal de poder comprovar que en les concordances el programa indica correctament les pàgines i les línies.

Epistolaris i dietaris

En aquells casos que es tracti d'epistolaris o de dietaris que abastin períodes llargs de temps (que ultrapassin les franges de 25 anys establertes per al projecte), les cartes o fragments de dietaris s'agruparan en documents diferents tenint en compte els períodes de 25 anys; concretament: 1325-1349, 1350-1374, 1375-1399, 1400-1424, 1425-1449, 1450-1474, etc.

2. FORMAT DEL DOCUMENT

2.1. Pàgina i línia

Les obres transcrits per al nostre corpus han de mantenir el format de paginació de l'edició impresa per tal de poder donar les referències de localització de les paraules al text imprès.

Normalment, per tal d'unificar el corpus, sempre es donaran les referències de les paraules per la pàgina i la línia dins de la pàgina, encara que l'edició en paper porti algun altre tipus de numeració (per capítols, per obra, etc.).

2.1.1.a. Edicions impreses [%Pàg. X]

En les transcripcions procedents d'obres impreses les referències es donaran per pàgina i línia del text en el document imprès. Per això cal trencar les línies pel mateix lloc que les trenca l'edició publicada i posar l'etiqueta que indica el número de pàgina:

%Pàg. x

on **x** representa el número de pàgina.

Aquesta etiqueta ha d'anar, en una línia independent, abans de la primera línia de cada pàgina.

Exemple:

Original:

Pàgina 12
E ja sie açò que universalment tota mort sie molt terrible emperò mort sobtana és molt periylosa specialment quant a la ànima És encara molt terrible en aytant com la acompaynnen molt terribles accidents.

Transcripció:

%Pàg. 12
E ja sie açò que universalment tota mort sie molt terrible, emperò mort sobtana és molt periylosa specialment quant a la ànima. És encara molt terrible en aytant com la acompaynnen molt terribles accidents.

2.1.1.b. Manuscrits [%Fol. xr o %Fol. xv]

En les transcripcions procedents directament d'un manuscrit, cal respectar el format de l'original i cal que les referències de localització dels mots indiquin el foli i la línia dins del foli on apareixen. Per marcar aquests dos paràmetres s'han d'usar les etiquetes següents:

%Fol. xr o **%Fol. xv**

on **x** representa el número de foli, **r** representa recte i **v** verso.

Aquesta etiqueta ha d'anar, en una línia independent, abans de la primera línia de cada foli.

2.1.1.c. Casos especials

Per als casos especials de Cançoners i de textos que continguin diferents documents, com ara epistolaris, diataris, etc. vegeu el darrer apartat "6. Casos especials".

2.1.2. Reliniació [**&/Rx&**]

En el cas que, pel fet de posar un punt i a part, una línia del manuscrit es converteixi en dues en l'edició, és necessari que, a l'inici de la primera línia després del punt, s'indiqui el número de línia que és realment al manuscrit perquè hi hagi correspondència entre les localitzacions que donen les concordances i el ms. Això es fa amb l'etiqueta:

&/Rx&

on **x** representa el número de la línia real al manuscrit.

Per exemple: si es parteix la línia 4 del manuscrit, caldrà posar a l'inici de la segona (la línia creada) l'etiqueta **&/R4&**. D'aquesta manera el programa considerarà la línia segona també com a línia 4.

Exemple

Original:

E ja sie açò que universalment tota mort sie molt terrible emperò mort sobtana és molt periylosa specialment quant a la ànima És encara molt terrible en aytant com la acompaynnen molt terribles accidents Hon com jo sia natural d'aquesta ciutat e aja reebut ésser en aquella e encara contínuament reeba e aja reebuts honors diverses e grans profits per tota la ciutat e per singulars d'aquella volén de ma pocha sciència fer e procurar...
--

Transcripció:

E ja sie açò que universalment tota mort sie molt terrible, emperò mort sobtana és molt periylosa specialment quant a la ànima. És encara molt terrible en aytant com la acompaynnen molt terribles accidents. &/R4& Hon, com jo sia natural d'aquesta ciutat e aja reebut ésser en aquella, e encara contínuament reeba e aja reebuts honors diverses e grans profits per tota la ciutat e per singulars d'aquella, volén de ma pocha sciència fer e procurar...
--

Així, tant la línia començada per "aytant" com la començada per "Hom" seran la línia número 4.

2.1.3. Línies en blanc [**&///**]

Les línies en blanc i els interlineats especials que hi hagi en el text en "word" es perden al passar el text al programa de concordances. Per tal que, per qüestions estètiques, aparegui una línia en blanc entre dos paràgrafs i que aquesta no

comptabilitzi com a línia, s'ha de col·locar, al final del paràgraf anterior a on es vol la línia en blanc, l'etiqueta:

&//

D'aquesta manera el programa posa una línia en blanc entre paràgrafs però no la comptabilitza com a número de línia.

Al text en word no ha d'haver-hi línies en blanc.

Exemple

Transcripció:

Caça d'aus a l'Albufera (28 octubre 1311) &//
Als honrats e amats lo lochtinent de senyoria, jurats e prohòmens de Cilla. De nós, los jurats e els prohòmens de la ciutat de València. Salut e dilecció.

Visualització:

Caça d'aus a l'Albufera (28 octubre 1311)
Als honrats e amats lo lochtinent de senyoria, jurats e prohòmens de Cilla. De nós, los jurats e els prohòmens de la ciutat de València. Salut e dilecció.

2.1.4. Línies perdudes [[...]]

A partir de l'etiqueta de número de pàgina o de la de número de foli el programa comptabilitza automàticament les línies, per això és important mantenir sempre en les transcripcions la lineació del text imprès.

Si per alguna raó, el text que interessa no comença en la primera línia de la pàgina (pensem, per exemple, en una carta inserida dins d'un article, etc.), indicarem el número de línies perdudes abans de començar el text posant, per cada línia perduda, l'etiqueta:

[...]

Exemple:

Original:

77

**A continuació publiquem una carta molt interessant
Que hem trobat en un arxiu que ha estat perdut durant
molt de temps i que ara, gràcies al seu propietari, hi
podem tenir accés.**
Los jurats de la insigne ciutat de València, senyors de la jurisdicció criminal e mer imperi dels lochs de Altura e de les Alcubles, a l'honorable En Gaspar Eximeno, notari, scrivà

Transcripció:

%Pàg. 77

[...]

[...]

[...]

[...]

Los jurats de la insigne ciutat de València, senyors de la jurisdicció criminal e mer imperi dels lochs de Altura e de les Alcubles, a l'honorable En Gaspar Eximeno, notari, scrivà

D'acord amb les indicacions anteriors, el programa interpreta que el text comença en la línia 5 de la pàgina 77.

2.1.5. Mots partits a final de línia

Si en l'edició impresa hi ha paraules trencades entre dues línies, aquestes es posen totes senceres, i sense guió, en la línia de l'inici de la paraula. Això també val per als pronoms àtons en posició enclítica, que, en cas d'iniciar línia, s'hauran de posar junt amb el verb en la línia anterior: per exemple, si una línia acaba amb *menjar-* i la següent comença amb *se*, es posarà *menjar-se* al final de la primera línia.

Exemple:

Original

Caça d'aus a l'Albufera (28 octubre 1311)

Als honrats e amats lo lochtinent de senyoria, jurats e prohòmens de Cilla. De nós, los jurats e els prohòmens de la ciutat de Valèn-
cia. Salut e dilecció

Transcripció

Caça d'aus a l'Albufera (28 octubre 1311)

Als honrats e amats lo lochtinent de senyoria, jurats e prohòmens de Cilla. De nós, los jurats e els prohòmens de la ciutat de València.
Salut e dilecció

Si la paraula trencada es troba al final d'un paràgraf i l'aglutinació provoca la pèrdua d'una línia, es posarà la paraula sencera en la línia del final del mot, de manera que no es perdi cap línia de la pàgina.

Exemple:

Original

Caça d'aus a l'Albufera (28 octubre 1311)

Als honrats e amats lo lochtinent de senyoria, jurats e prohòmens de Cilla. De nós, los jurats e els prohòmens de la ciutat de València. Salut e di-
lecció.

Transcripció

Caça d'aus a l'Albufera (28 octubre 1311)

Als honrats e amats lo lochtinent de senyoria, jurats e prohòmens de Cilla. De nós, los jurats e els prohòmens de la ciutat de València. Salut e
dilecció.

2.2. Columnes [%Pàg. xa o %Pàg. xb]

En el cas que el text editat estigui disposat en doble columna i la numeració de les línies hagi de començar de nou en cada columna, s'ha de posar l'etiqueta amb el número de pàgina més **a** o **b** segons que es tracti de la primera columna o de la segona (ex: per a la columna primera de la pàgina 39 posarem **%Pàg. 39a** i per a la columna segona de la mateixa pàgina posarem **%Pàg. 39b**).

2.3. Entrats o sagnats [§]

Els sagnats del text en word es perden al passar el text al programa. Per tal que el programa recuperi els sagnats (i millori la presentació formals del textos), cal usar les etiquetes següents:

§§ davant de títols o referència numèrica de capítol o apartat;

§ davant del primer mot de cada paràgraf.

(Cada caràcter § equival a un centímetre, més o menys, de sagnat i es fa amb Alt+21).

Exemple

Transcripció:

§§Caça d'aus a l'Albufera (28 octubre 1311) &//
§Als honrats e amats lo lochtinent de senyoria, jurats e prohòmens de Cilla. De nós, los jurats e els prohòmens de la ciutat de València. Salut e dilecció.
§Fem-vos saber ésser comparegut davant nós En Rodrigo de Cedrelles dién e demostran, de part ...

Visualització:

Caça d'aus a l'Albufera (28 octubre 1311)

Als honrats e amats lo lochtinent de senyoria, jurats e prohòmens de Cilla. De nós, los jurats e els prohòmens de la ciutat de València. Salut e dilecció.

Fem-vos saber ésser comparegut davant nós En Rodrigo de Cedrelles dién e demostran, de part ...

2.4. Cursiva [&C &c]

Per evitar l'acumulació d'etiquetes i els possibles errors que s'hi puguin cometre, en principi no es marcarà la lletra cursiva. En tot cas, si per alguna raó es vol que alguna part del text aparegui en cursiva, s'ha de posar l'etiqueta **&C** a l'inici de la part de text que es vol en cursiva i l'etiqueta **&c** al final. Cal fer atenció a no oblidar-se de l'etiqueta del final, altrament tot el text restant apareixà en cursiva.

Exemple

Transcripció:

Encara-s lig en lo Veyll Testament en lo **&C** Segon libre dels Reys **&c**, que per pecat de vanaglòria e d'erguyll, Déus ocehie gran moltitut de gents per pestilència,

Visualització:

Encara-s lig en lo Veyll Testament en lo *Segon libre dels Reys*, que per pecat de vanaglòria e d'erguyll, Déus ochie gran moltitut de gents per pestilència,

Per a la cursiva a l'interior d'una paraula les etiquetes són **&K** (K majúscula) a l'inici de la part de text que es vol en cursiva i l'etiqueta **&k** (k minúscula) al final (ex: pes&Ktilèn&kcia es visualitza *pestilència*).

2.5. Cometes [" " o « »]

En les transcripcions no s'han de posar cometes simples o senzilles, ja que es confonen amb l'apòstrof. Es poden utilitzar, però, les cometes dobles, tant les altes o angleses " " com les baixes o llatines « ». Aquestes últimes es fan amb Alt+174 i Alt+175.

3. L'ESTIL DIRECTE [\Edirecte\ \ ]

A banda de les etiquetes de localització, externes al text, a l'interior dels textos cal marcar els fragments escrits en estil directe, per poder-los recuperar i analitzar de manera independent. Això es farà de la manera següent:

Al principi del fragment en estil directe s'ha de posar l'etiqueta:

\Edirecte

i, al final del fragment en estil directe, s'ha de posar l'etiqueta:

****

Aquestes etiquetes poden anar a la mateixa línia del text.

Exemple:

E la dita na Trialles dix: **\Edirecte** "Ver és que jo són stade dues vegades a la vostra casa".**** E la dita na Mingueta ...

D'aquesta manera, podrem fer consultes als amb textos sencers o només a les parts de text que estan redactades en estil directe.

4. ALTRES LLENGÜES [&Lx]

També s'etiquetaran els fragments de text que estiguin escrits en llengües diferents a la catalana. Cal posar l'etiqueta d'identificació de llengua a l'inici de cada canvi i el programa ja interpretarà que s'acaba el fragment amb una llengua determinada perquè trobarà l'etiqueta de la llengua del fragment següent. Les etiquetes que es proposen són:

Català:	&LT	Occità:	&LO
Llatí:	&LL	Francès:	&LF
Aragonès:	&LA	Italià:	&LI
Castellà	&LC	Desconeguda:	&L?

Seguint el mateix criteri, també s'etiquetaran les paraules llatines usades dins els textos; per exemple, paraules del tipus *solidos, ut supra, item, Barchinona*, etc.

Exemple:

<p>&LT E segueix-se més, faén a nostre propòsit: &LL “Pecutiat te dominus egestate, febre et frigore, ardore et estu et aere corrupte ac rubigine et persequatur donec pereas”.</p> <p>&LT Encara-s segueix més en aquell meseix capítol, a major confirmació de nostre propòsit axí: &LL “Pecutiat te dominus ulcere Egipti et partem corporis per quam stercora egeruntur... &LT...</p>
--

5. NORMES D'EDICIÓ

Per unificar mínimament els textos que han de formar part del corpus i de donar-los un format entenedor per a una màquina, és necessari aplicar les indicacions que segueixen:

5.1. Aglutinacions

S'usarà l'*apòstrof* per a indicar les aglutinacions de dos mots amb pèrdua del darrer element del primer mot (*l'anima, qu'ell, mi'amor*) o del primer element del primer mot si aquest és l'article determinat masculí modern (*l'honor*). S'apostrofarà, també, davant de *s* líquida (*l'sperit*).

S'usarà el *punt volat* per indicar les aglutinacions de dos mots amb pèrdua del primer element del segon mot (*e·ls, dóna·m*).

A vegades, l'elecció entre l'ús de l'apòstrof o del punt volat és opcional. Quan en aquests casos una de les dues paraules aglutinades, o les dues, és buida de valor semàntic i pot tenir més d'una categoria gramatical, l'elecció d'un o altre caràcter pot servir per a discriminar la categoria (*Qu'en (en=preposició) qu'en tot el dia / que·n (-n=pronon) que·n vols?*). En el cas que les dues paraules aglutinades tinguin la mateixa o semblant categoria gramatical i no presentin conflictivitat d'interpretació (nom-adjectiu, verb-nom, etc.) és sempre preferible deixar sencera la segona de les dues paraules i perdre el darrer element de la primera, perquè de cara a l'ordenació alfabètica automàtica una paraula acéfala queda situada molt més lluny del seu lloc alfabètic real que no pas una paraula mancada de final que, a efectes d'ordenació, pràcticament no sofreix desplaçament.

Ja hi ha força edicions que segueixen aquests criteris, però n'hi ha d'altres que segueixen el criteri de posar apòstrof allà on el posaria la normativa actual i de posar punt volat en els altres casos. Per passar d'aquest sistema al sistema nostre, es poden transformar automàticament tots els punts volats en apòstrof (amb un substituir tots els punts volats per apòstrof) i, seguidament, fer un buscar/substituir per anar canviant, un per un, aquells apòstrofs que segons la nostra proposta gràfica han de ser punt volat. Allò que importa és que la màquina pugui establir els límits de les paraules i per això ha de saber si en l'aglutinació s'ha perdut el darrer element de la primera paraula o el primer element de la segona paraula aglutinada.

5.2. Accentuació

S'accentuarà segons la normativa actual.

S'estén l'ús de l'accent en certs monosíl·labs i en algun polisíl·lab per evitar al màxim possible les homografies (vegeu l'annex amb la primera proposta de llista d'homògrafs).

5.3. Regularitzacions

Regularitzem l'ús dels binomis *i-j* i *u-v*.

Regularitzem l'ús de *c* - *ç*.

Regularitzem l'ús de les majúscules segons els criteris moderns.

Mantindrem la *l geminada*, ja que és el procediment més habitual en les transcripcions.

5.4. Numerals

Seguint l'ús d'alguns manuscrits i per facilitat el seu tractament informàtic, posarem punt volat a l'inici i al final dels numerals (ex: *·M·*).

Per als *cardinals escrits en lletres* convé usar el guió baix entre cada una de les parts (*·set_cents_setanta_tres·*).

En alguns casos hom es pot trobar que una xifra sigui una combinació de números romans + números cardinals escrits en lletres (ex: *ii milia*). En aquestes circumstàncies es recomana considerar la xifra com un compost i utilitzar el guió baix per unir les dues parts (ex: *·ii_mília·*).

La partícula ^{en}, que porten alguns ordinals en xifres romanes, per raons informàtiques convindrà separar-la del número també amb un guió baix i treure el format volat o "superíndice" (ex: *·XV_en·*).

El mateix problema poden suposar les formes femenines abreujades amb lletres volades que es troben en alguns manuscrits (ex: les abreviatures *·I^a·* , *·IVes·* cal transcriure-les com a *·I_a·* , *·IV_es·*).

En els numerals, per distingir-los com a tals en els casos d'homografies com ara *vi* (substantiu) i *·vi·* (numeral) o *i* (conjunció) i *·i·* (numeral) es posen els punts volats que a vegades apareixen en els manuscrits al principi i al final.

No es posa guió baix entre diferents unitats escrites en números romans (ex: *·M_CCC_X_o·* ha de ser *·MCCCX_o·*).

Les abreviatures de numeral ordinal només es posen al final de tot el numeral.

Els exemples següents mostren com s'hauria de transcriure l'opció primera de cada parell:

III ^o ·III_o·	XXVII ^a ·XXVII_a·	M ^o CCC ^o X ^o ·MCCCX_o·
3r ·3r·	mil ·CCCC· nou ·mil_CCCC_nou·	millesimo ·CCC ^o · undecimo ·millesimo_CCC_undecimo·
V ^o ·V_o·	M ^o CCCC ^o secundo ·MCCCC_secundo·	huytanta nou ·huytanta_nou·

·IX°· kalendas novembris anno Domini millesimo ·CCC^oXX^o· primo

·IX_o· kalendas novembris anno Domini ·millesimo_CCCXX_primo·

5.5. Guió

- / & -

_ / & _

Usen el **guió normal** per a connectar el pronom feble darrera el verb.

També usem guió normal per resoldre gràficament la /z/, d'origen provençal, que es troba abans de la vocal, i que es representava indiferentment amb <z>, <t>, <d>, <s> o <n>. Aquesta grafia s'usava, sobretot en poesia, per evitar el hiatus de les unitats lèxiques *que*, *qui*, *ne* o *e* amb una vocal següent (*que-n altrament*, *que-s ab plazer prenda*, *E-z el pillart*).

El guió separa les dues parts d'una unitat lèxica (normalment verb + pronom), però si es vol que el guió no separi les dues parts de la unitat lèxica sinó que les mantingui unides i que el programa ho consideri una sola unitat, cal posar el caràcter **&** abans del guió (ex: *no&-res*).

El **guió baix** serveix per identificar com una sola unitat lèxica les diferents parts connectades per aquest guió i, per tant, és convenient usar-lo en les paraules compostes. Perquè el programa interpreti aquest guió com un guió que uneix unitats lèxiques cal que vagi precedit del caràcter **&** (ex: *Munt&_Serrat*; *Plena&_de&_seny*). Noteu que el guió baix dels numerals (§ 5.4.) no va precedit del caràcter **&**.

Aquesta etiqueta no funciona quan va precedida d'apostrof, ex: *Plena&_d'&_amor*. La solució està en emmarcar tota la unitat entre les etiquetes **&A** i **&I**, ex: **&A***Plena&_d'amor***&I**. D'aquesta manera l'apostrof no separarà unitats.

Per al **guió equivalent al parèntesi** cal usar un doble guió "--".

5.6. Abreviatures [i] &

Les abreviatures paleogràfiques es resoldran segons l'hàbit del copista quan no abreuja aquests sons al manuscrit. En aquells casos en què el copista fluctua entre dues opcions, potser el criteri més vàlid serà l'etimològic, sempre que el resultat no atempti contra l'hàbit gràfic del manuscrit.

En principi, no cal marcar el desenvolupament de les abreviatures, però si es vol que el programa mostri els mots que provenen del desenvolupament d'una abreviatura, cal fer el mateix que es fa quan es practica alguna reconstrucció (v. § 5.7.): emmarcar la part desenvolupada entre parèntesis quadrat:

[i].

Exemple:

Original: En el tercer cap. es parla de...

Transcripció: En el tercer cap[ítol] es parla de...

Si el desenvolupament d'abreviatures implica puntuació, aquesta ha d'anar fora dels parèntesis quadrats (ex: *[d]'amics*, *posar-[ho]*).

En el cas que l'abreviatura es vulgui mantenir per a poder-la recuperar en les concordances, cal posar el caràcter **&** abans del punt. D'aquesta manera el programa reconeixerà que el punt forma part de l'abreviatura i no del text (ex: *cap&*. / *A&*. *Marquès* / *etc&*.).

Si dins dels numerals emmarcats per punt volat (vegeu l'apartat 5.4) es desenvolupen abreviatures, no s'han de posar els parèntesi quadrats.

5.7. Reconstruccions

Les reconstruccions de paraules del text cal emmarcar-les entre parèntesis quadrats, tant si es tracta de tota una paraula com si es tracta de només d'una part de la paraula.

Exemples:

Original: El senyor par...va ... problemes evidents.

Transcripció: El senyor par[la]va [de] problemes evidents.

Si la reconstrucció abasta més d'una paraula s'ha de posar els parèntesi quadrats a cada paraula:

Exemples:

Original: supli[can a]...

Transcripció: supli[can] [a]...

En el cas que les paraules estiguin apostrofades cal considerar també dues unitats (ex: [d]'[Alcoi], sense espai entre] i [ ).

Si al manuscrit hi ha un forat o una part il·legible s'utilitzaran els punt suspensius dintre de parèntesi quadrats [...] per indicar-ho.

5.8. Parts no indexables

Els fragments de text que, pel motiu que sigui, no han de formar part del text al qual s'hi faran les cerques s'han d'emmarcar entre les etiquetes:

&L- al principi i **&L+** al final.

D'aquesta manera, totes les paraules compreses entre aquestes dues etiquetes no es tindran en consideració en les cerques, però sí que apareixeran quan formin part dels contextos d'altres cerques o en la opció de lectura del text.

6. CASOS ESPECIALS

6.1. Cançoners

Per norma general, les referències de localització dels mots es donen per la pàgina i la línia on apareixen. En els cançoners, però, les referències es donaran només per número de poema i número de vers. Per això, cal posar l'etiqueta **%Poema 1** en una línia immediatament anterior a la línia del primer vers i el programa ja comptarà els versos a partir de cada etiqueta de número de poema.

Exemple:

<p>%Poema 5 §Tant he amat, que mon grosser enginy per gran treball de pensa és subtil. Lexant a part aquell sentiment vil qu'en jorn present los enamorats ciny, só tant sabent, que sé ben departir amor d'aquell desig no virtuós, car tot desig, retent hom congoxós, no-s ver'amor ne per tal se deu dir.&//</p>

En els cançoners, també és convenient posar al principi de cada estrofa l'etiqueta de sagnat **§** i al final de cada estrofa l'etiqueta **&//** que deixarà una línia en blanc després del darrer vers.

Si per algun motiu hi ha text abans del primer vers (presentació, dedicatòria, etc.), s'ha de posar l'etiqueta **&/R1&** a l'inici del primer vers perquè el programa comptabilitzi correctament els versos.

Exemple:

```
%Poema 5
Dedicat a S.L.S.
&/R1&Tant he amat, que mon grosser enginy
per gran treball de pensa és suptil.
Lexant a part aquell sentiment vil
qu'en jorn present los enamorats ciny,
só tant sabent, que sé ben departir
amor d'aquell desig no virtuós,
car tot desig, retent hom congoxós,
no:s ver'amor ne per tal se deu dir.&//
```

6.2. Textos compostos (Epistolaris i dietaris) [**\$xxxx\$**]

Normalment, les referències de localització de les paraules en el text es donen en referència a la pàgina i la línia de l'original, però en els casos excepcionals de les obres compostes (dietaris, cartes, etc.) pot interessar donar dos paràmetres de referència: pàgina i línia dins la pàgina (referències topogràfiques) i part de l'obra i línia dins de la part de l'obra (referències lògiques).

En aquest cas, s'ha d'utilitzar l'etiqueta que fins ara s'utilitzava per a la pàgina o per al foli per indicar la referència lògica (ex: **%Carta 5**) i per indicar la referència topogràfica s'ha d'utilitzar l'etiqueta **\$xxxx\$**, on **xxxx** representa el número de pàgina. Aquest número sempre ha de tenir 4 xifres i, per tant, si no les té s'han de posar zeros al davant (ex: **\$0078\$** per a indicar la pàgina 78; **\$078v\$** per indicar el foli 78 verso d'un manuscrit). El programa, a partir d'aquesta etiqueta comptabilitza automàticament les línies fins que troba una nova etiqueta de pàgina.

6.2.1. Epistolaris

En els epistolaris, les referències es donaran pel número de carta i pel número de pàgina, i per tant caldrà posar l'etiqueta **%Carta 1** en una línia immediatament anterior a la línia del text de la carta i l'etiqueta **\$xxxx\$** abans de la primera línia de cada pàgina.

Quan coincideixin en un mateix punt la referència lògica i la referència topogràfica s'ha de posar primer la lògica i després la topogràfica.

Exemple:

```
%Carta 1
$0069$
```

La gramàtica del català antic
ANNEX - LLISTA INDICATIVA DE POSSIBLES MOTS ACCENTUATS
AMB FINALITAT DIACRÍTICA

Forma amb accent diacrític	Forma sense accent diacrític
<i>à</i> forma del verb <i>haver</i> ('ha')	<i>a</i> preposició interjecció
<i>àl(s)</i> adjectiu ('altra cosa, altres coses')	<i>al(s)</i> preposició més article contracte
<i>àlt</i> substantiu ('plaer')	<i>alt</i> adjectiu
<i>àm</i> forma del verb de <i>amar</i> ('amo, ami')	<i>am</i> preposició ('amb') pronomen feble ('em') substantiu ('aparell de pesca')
<i>àn</i> forma del verb <i>haver</i> ('han')	<i>an</i> preposició ('en') substantiu ('any')
<i>às</i> forma del verb <i>haver</i> ('has')	<i>as</i> substantiu variant del pronom <i>es</i>
<i>ày</i> forma del verb <i>haver</i> ('he')	<i>ay</i> exclamació
<i>bé</i> adverbi	<i>be</i> substantiu
<i>béns</i> substantiu ('riquesa, patrimoni')	<i>bens</i> 'ouvelles'
<i>bés</i> substantiu ('riqueses, patrimonis')	<i>bes</i> substantiu 'petó'
<i>cà</i> substantiu ('gos'); cf. variant <i>chà</i>	<i>ca</i> substantiu contracció <i>de casa</i> , substantiu ('príncep tàtar')
<i>çó</i> forma del verb <i>ésser</i> ('sóc')	<i>ço</i> pronom neutre
<i>cóm</i> substantiu ('recipient')	<i>com</i> adverbi preposició conjunció
<i>cóp</i> substantiu ('copa, mesura')	<i>cop</i> substantiu ('encontre violent')
<i>córs</i> substantiu ('curs, camí que fa una cosa')	<i>cors</i> substantiu ('cor = òrgan de l'aparell circulatori')
<i>cós</i> substantiu ('cursa, cors')	<i>cos</i> substantiu ('organisme humà')
<i>dé</i> forma del verb <i>dar</i> ('dónà')	<i>de</i> preposició
<i>dés</i> forma del verb <i>dar</i> ('donés', 'donàreu')	<i>des</i> preposició
<i>déu</i> substantiu ('ésser diví')	<i>deu</i> substantiu ('font') numeral ('10') forma del verb <i>deure</i>
<i>déus</i> substantiu ('éssers divins')	<i>deus</i> substantiu ('fonts') numeral ('10') forma del verb <i>deure</i>
<i>dó</i> forma del verb <i>dar</i> ('dono, doni')	<i>do</i> substantiu
<i>dón</i> forma del verb <i>dar</i> ('dono, doni')	<i>don</i> substantiu
<i>dón'</i> forma del verb <i>donar</i> ('dóna')	<i>don'</i> substantiu ('dona')
<i>dóna</i> forma del verb <i>donar</i>	<i>dona</i> substantiu
<i>dónes</i> forma del verb <i>donar</i>	<i>dones</i> substantiu
<i>dóns</i> forma del verb <i>donar</i> ('donis')	<i>dons</i> substantiu
<i>é</i> forma del verb <i>haver</i> ('he')	<i>e</i> conjunció copulativa
<i>él</i> pronom fort ('ell')	<i>el</i> article reforçat
<i>éls</i> pronom fort ('ells')	<i>els</i> article reforçat
<i>ém</i> forma del verb <i>haver</i> ('hem')	<i>em</i> pronom feble
<i>és</i> forma del verb <i>ésser</i> ('ets, és')	<i>es</i> pronom feble (cf. <i>as</i> dial., amb vocal neutra)
<i>ést</i> forma del verb <i>ésser</i> ('ets, és')	<i>est</i> demostratiu
<i>éu</i> forma del verb <i>haver</i> ('heu')	<i>eu</i> pronom fort ('jo')
<i>éy</i> forma del verb <i>haver</i> ('he')	<i>ey</i> exclamació
<i>éz</i> forma del verb <i>ésser</i> ('és')	<i>e-z</i> conj. + <i>z</i>
<i>fàs</i> substantiu ('cara')	<i>fas</i> forma del verb <i>fer</i>
<i>fé</i> forma del verb <i>fer</i> ('fes')	<i>fe</i> substantiu
<i>fér</i> adjectiu ('salvatge') forma del verb <i>ferir</i> ('fereixes')	<i>fer</i> infinitiu

<i>féren</i> forma del verb <i>ferir</i> ('fereixen')	<i>feren</i> forma del verb <i>fer</i>
<i>férs</i> forma del verb <i>fer</i> ('feren')	
<i>fés</i> forma del verb <i>fer</i> ('féreu')	<i>fes</i> forma del verb <i>fer</i> (imp. subj. 'fes')
<i>féts</i> forma del verb <i>fer</i> ('féu, feu')	<i>fets</i> substantiu
<i>féu</i> forma del verb <i>fer</i> (3ª pas. simple)	<i>feu</i> forma de <i>fer</i> (5ª pres. ind.)
<i>fón</i> forma del verb <i>fondre</i> ('fon')	<i>fon</i> substantiu forma del verb <i>ésser</i> ('fou')
<i>fóra</i> forma del verb <i>ésser</i>	<i>fora</i> adverbi
<i>gén</i> substantiu ('gent')	<i>gen</i> adverbi 'gentilment'
<i>géns</i> substantiu ('gents')	<i>gens</i> adverbi cap quantitat
<i>gós</i> forma del verb <i>gosar</i> ('goso, gosi')	<i>gos</i> substantiu
<i>hàm</i> cf. <i>àm</i>	
<i>hé</i> forma del verb <i>haver</i> ('he')	<i>he</i> conjunció copulativa ('i')
<i>hí</i> conjunció copulativa ('i')	<i>hi</i> pronom feble
<i>hó</i> conjunció disjuntiva	<i>ho</i> pronom feble
<i>hú</i> numeral ('1')	<i>hu</i> pronom feble ('ho')
<i>hús</i> substantiu	<i>hus</i> pronom feble ('us')
<i>hý</i> conjunció copulativa ('i')	<i>hy</i> pronom feble ('hi')
<i>í</i> pronom feble ('hi')	<i>i</i> conjunció copulativa
<i>là</i> (<i>llà</i>) adverbi ('allà')	<i>la</i> article pronom feble
<i>làs</i> (<i>llás</i>) adjectiu ('cansat')	<i>las</i> article ('les')
<i>llà</i> adverbi 'allà'	
<i>llàs</i> adjectiu 'cansat'	<i>llas</i> substantiu ('llaç')
<i>mà</i> substantiu	<i>ma</i> possessiu
<i>mént</i> forma del verb <i>mentir</i> ('menteixo, menteix')	<i>ment</i> substantiu ('facultat cognoscitiva')
<i>més</i> quantificador	<i>mes</i> substantiu 'període de temps' possessiu conjunció adversativa
<i>mès</i> forma del verb <i>metre</i> ('meté, mes')	
<i>mèu</i> substantiu 'miol'	<i>meu</i> possessiu
<i>mòlt</i> forma del verb <i>oldre</i> (participi)	<i>molt</i> quantificador
<i>món</i> substantiu	<i>mon</i> possessiu
<i>mós</i> substantiu ('mossegada')	<i>mos</i> possessiu
<i>nét</i> substantiu	<i>net</i> adjectiu
<i>nós</i> pronom fort	<i>nos</i> pronom feble
<i>ó</i> pronom feble ('ho')	<i>o</i> conjunció disjuntiva
<i>ós</i> substantiu ('mamífer úrsid')	<i>os</i> substantiu ('peça de l'esquelet')
<i>pèl</i> substantiu ('cabell, superfície cutània')	<i>pel</i> preposició més article contracte
<i>pére</i> substantiu ('pedra')	<i>Pere</i> nom propi
<i>póc(h)</i> forma del verb <i>poder</i> ('poguí, pogué')	<i>poc(h)</i> quantificador
<i>près</i> forma del verb de <i>prendre</i> (3ª passat simple 'prengué')	<i>pres</i> substantiu forma del verb de <i>prendre</i> (participi) adjectiu 'ajuntat' adverbi 'prop de'
<i>prèu</i> forma del verb <i>prear</i> ('preo, preï')	<i>preu</i> substantiu
<i>què</i> interrogatiu relatiu precedit de preposició	<i>que</i> quantificador conjunció relatiu no precedit de preposició
<i>rés</i> substantiu ('acció de resar')	<i>res</i> quantificador
<i>sà</i> adjectiu ('bo') adverbi locatiu ('ça')	<i>sa</i> possessiu; pronom = 'se'
<i>sé</i> forma del verb <i>saber</i>	<i>se</i> pronom feble
<i>séc</i> substantiu 'plec'	<i>sec</i> adjectiu forma del verb <i>seure</i>
<i>sèu</i> forma de <i>seure</i>	<i>seu</i> possessiu substantiu ('catedral')
<i>sèus</i> forma de <i>seure</i>	<i>seus</i> possessiu

	(substantiu pl. 'catedrals')
<i>sí</i> (cí) adverbi afirmatiu adverbi demostratiu ('així') pronom ('si mateix')	<i>si</i> conjunció
<i>só</i> forma del verb <i>ésser</i> (també <i>çó</i> , <i>ssó</i>)	<i>so</i> demostratiu 'això'
<i>sò</i> substantiu ('soroll')	
<i>sóc</i> forma del verb d' <i>ésser</i>	<i>soc</i> substantiu
<i>sòl</i> substantiu ('superfície, terreny')	<i>sol</i> adjectiu substantiu ('astre i nota de música') adverbi ('només')
<i>són</i> forma del verb <i>ésser</i> (6 ^a pres. ind.)	<i>son</i> substantiu possessiu forma del verb <i>ésser</i> (1 ^a pres. ind. 'sóc')
<i>sóts</i> forma del verb <i>ésser</i> ('sou')	<i>sots</i> substantiu preposició
<i>té</i> forma del verb <i>tenir</i>	<i>te</i> pronom feble
<i>ú</i> numeral ('1')	<i>u</i> pronom feble ('ho')
<i>ús</i> (<i>hús</i>) substantiu	<i>us</i> pronom feble
<i>và</i> adjectiu ('vanament, banal, en va')	<i>va</i> forma del verb <i>anar</i> (3 ^a pers. pres. ind.)
<i>vàs</i> substantiu recipient	<i>vas</i> forma del verb <i>anar</i>
<i>vém</i> forma del verb <i>veure</i> ('vam veure')	<i>vem</i> forma de l'auxiliar de passat (<i>vem eixir</i> 'vam eixir')
<i>vénc(h)</i> forma (baleàrica) del verb <i>venir</i> ('vaig venir, va venir')	<i>venc(h)</i> forma del verb <i>vendre</i>
<i>vénen</i> forma del verb <i>venir</i>	<i>venen</i> forma del verb <i>vendre</i>
<i>vénga</i> , <i>véngues</i> , etc. formes (baleàriques) del verb <i>venir</i> ('vingui, etc.)	<i>ven(g)a</i> , <i>ven(gu)es</i> , etc. formes del verb <i>vendre</i> ('vengui, etc.)
<i>véns</i> forma del verb <i>venir</i>	<i>vens</i> forma del verb <i>vendre</i>
<i>vént</i> forma del verb <i>veure</i> ('veient')	<i>vent</i> substantiu
<i>vés</i> forma del verb <i>anar</i> (imperatiu)	<i>ves</i> preposició 'vers' forma del verb <i>veure</i> ('veiés')
<i>vès</i> substantiu ('vers')	
<i>véu</i> forma del verb <i>veure</i> (3 ^a passat simple 'va veure')	<i>veu</i> forma del verb <i>veure</i> (3 ^a pres. ind.) substantiu
<i>víu</i> forma del verb <i>veure</i> ('va veure, vaig veure')	<i>viu</i> adjectiu
<i>vós</i> pronom fort	<i>vos</i> pronom feble
<i>y</i> conjunció copulativa ('i')	<i>y</i> pronom feble ('hi')
<i>~s</i> 3 ^a pers. del forma del verb <i>ésser</i> verb ('és')	

Aquesta és només una llista orientativa i, consegüentment, s'hi poden afegir o ometre els homògrafs quan es cregui convenient. Seria convenient definir-la millor abans de començar el projecte. Les formes sense accent poden tenir molts significats diferents, però és important que siguem constants amb les formes accentuades ja que són aquelles que a l'hora de lematitzar no tindran problemes de ser identificades.

Cal veure també l'obertura de l'accent. Esperem suggeriments.

Per a qualsevol aportació, proposta de esmena o aclariment, us podeu posar en contacte amb: joan.torruella@uab.es